

Arviointikertomus 2018

Tarkastuslautakunta 27.5.2019 § 46

Sisällysluettelo

1	TARKASTUSLAUTAKUNTA	3
1.1	Tehtävä ja kokoonpano	3
1.2	Yhteenveto tarkastuslautakunnan arviointikokouksista	4
1.3	Ulkoisen ja sisäisen valvonnan järjestäminen	5
1.4	Riskienhallinta	7
1.5	Talousarvion tavoitteiden asettaminen ja sitovuus	9
1.6	Edellisen vuoden arviointikertomuksen ja tilintarkastuskertomuksen käsittely, arviointikertomuksen lausunnot ja toimenpiteet	9
1.7	Tarkastuslautakunnan arvioinnin lähtökohdat ja arviointiprosessi	9
2	STRATEGISET TAVOITTEET / TOIMINNALLISET TAVOITTEET	9
3	KAUPUNKIKONSERNI	17
3.1	Konsernitalous	17
3.2	Tytäryhtiöille ja liikelaitoksille asetettujen tavoitteiden saavuttaminen	20
4	KAUPUNGIN TALOUS	21
4.1	Taloudelliset tavoitteet	21
4.2	Kokonaistalous	22
4.3	Tarkastuslautakunnan huomioita	28
4.4	Henkilöstö	28
5	YHTEENVETO	30
6	ALLEKIRJOITUKSET	31

1 TARKASTUSLAUTAKUNTA

1.1 Tehtävä ja kokoonpano

Tarkastuslautakunnan on uuden kuntalain 121 §:n mukaan valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Iisalmen kaupungin tarkastuslautakunta on muodostettu kaupunginvaltuuston hyväksymän tarkastussäännön perusteella eli puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja ja muut jäsenet ovat valtuutettuja tai varavaltuutettuja.

Varsinaiset jäsenet

Kirsti Puurunen, puheenjohtaja
Jouko Tossavainen, varapuheenjohtaja
Juha Hänninen
Seppo Halonen
Keijo Halonen
Leena Vaarasuo
Senni Martikainen

Varajäsenet

Kaarina Korhonen
Anne Kekkonen
Risto Ansamaa
Niilo-Kustaa Malmivaara
Kari Luostarinen
Juhani Väänänen
Sinikka Roth

Tarkastuslautakunnan esittelijänä on toiminut puheenjohtaja Kirsti Puurunen. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on lautakunnan päätöksen mukaisesti toiminut hallintosihteeri Marika Kauppinen 3.5.2018 asti ja 17.5.2018 lähtien vs. hallintosihteeri Paula Kokkonen.

Esteellisyydet

Hallintolain kohdissa 27 §, 28 § ja 29 § määritellään keskeiset perusteet esteellisyyden arvioinnissa. Lähtökohtaisesti henkilöt itse arvioivat omaa esteellisyyttään.

Toiminta ja tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma

Tarkastuslautakunta on laatinut valtuustokaudelle 2017–2021 arviointisuunnitelman, joka muodostaa perustan toiminnalle ja ohjaa vuosittaista työohjelman laadintaa.

Toiminnan painopistealueina ovat olleet valittujen toimielinten ja tulosalueiden toimintaan perehtyminen sekä niiden toiminnan seuraaminen väliraporttien ja erillisten selvitysten perusteella. Lautakunta on kokouksissaan kuullut kertomusvuoden aikana kaupungin ja konsernin viran- ja toimenhaltijoita. Kaupunginhallituksen ja lautakuntien päätöksenteon seuraaminen on ollut oleellinen osa työskentelyä. Lisäksi lautakunta on työskennellyt tiiviissä yhteistyössä tilintarkastajan kanssa.

1.2 Yhteenveto tarkastuslautakunnan arviointikokouksista

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2018 arviointia varten yhteensä 9 kertaa ja kuullut kokousten yhteydessä työsuunnitelmansa mukaisesti eri palvelukeskuksia ja konserniyhteisöjen edustajia sekä käsitellyt tilintarkastajan ja sisäisen tarkastajan raportit.

Viranhaltijat ovat käyneet seuraavissa kokouksissa toimialojensa/vastuualueidensa ajankohtaisista asioista:

Kari Nissinen 22.3.2018
Eeva Suomalainen 22.3.2018
Jarmo Ronkainen 24.4.2018
Kaisa Kajanus 3.5.2018
Jarmo Ronkainen 31.5.2018
Kirsi-Tiina Ikonen 13.9.2018
Eeva Suomalainen 13.9.2018
Terho Savolainen 10.12.2018

Sidonnaisuusilmoitusten tarkastaminen

Tarkastuslautakunnalle on kuntalaissa säädetty täysin uusi tehtävä eli kuntalain 84 §:ssä mainittujen sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonta sekä ilmoitusten käsittely ja vienti valtuustolle tiedoksi. Sidonnaisuusrekisteri julkistetaan kunnan tietoverkossa. Lähtökohtaisesti jokainen ilmoitusvelvollinen on itse vastuussa sidonnaisuusilmoituksen tekemisestä ja sen oikeellisuudesta, mutta tarkastuslautakunnalla olisi valvontavelvollisuuteensa liittyen mahdollisuus kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uusi ilmoitus tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta. Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuudet ei poista velvollisuutta ilmoittaa esteellisyydestä ja vaalikelpoisuusesteistä asioista päätettäessä. Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä.

Arviointikertomuksen valmistelua huhti-toukokuussa

Tarkastuslautakunta valmisteli arviointikertomusta.

Tilintarkastajan havainnoista

- Uuden kuntalain mukaista hallintosääntöä on päivitetty 3.12.2018 kaupunginvaltuuston kokouksessa. Hallintosääntöä täydentää erillinen talousohje.
- Iisalmen kaupungin hankintaohje, joka sisältää pienhankintaohjeen, on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 24.9.2018
- Iisalmen kaupungin sijoittamisen puitteet ja sijoitussuunnitelma 2017-2020 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 28.8.2017.
- Tilintarkastajan näkemyksen mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen suorittamaa valvonta- ja tarkastustyötä on kehitetty suunnitelmallisesti ja säännönmukaisesti. Sisäisen valvonnan yleisohje ja sisäisen tarkastuksen toimintaohje on päivitetty 2016 vuonna.
- Sisäisen valvonnan yleisohjeen mukaisesti toimitukset laativat vuosittain sisäisen valvonnan suunnitelman ja raportoivat sisäisen valvonnan havainnoista puolivuositain.
- Konserniohjeistus on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.2.2016. Merkittävimmät konserniyhteisöt ovat raportoineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä toimintaan ja talouteen liittyvistä merkittävimmistä riskeistä ja niihin varautumisesta.
- Sisäisen tarkastuksen suositusten perusteella on ryhdytty toimenpiteisiin sekä ohjeistuksen ajantasaistamiseksi, että käytäntöjen yhtenäistämiseksi. Kaupungin sisäinen tarkastaja on raportoinut omista havainnoistaan ja suosituksistaan kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle, tilintarkastajalle ja ao. hallintokunnalle.

1.3 Ulkoisen ja sisäisen valvonnan järjestäminen

Ulkoinen valvonta

Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja hallintosäännön mukaisesti.

Kuntalain 121 § mukaisesti lautakunnan keskeisenä tehtävänä on arvioida hallinnon ja taloudenhoidon sekä palvelutoiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Lautakunnan tulee seurata tarkastustoimintaa ja tarvittaessa tehdä sitä koskevia kehittämis ehdotuksia. Lisäksi lautakunnan tehtävänä on tehdä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tilintarkastus

Kaupungin tilintarkastajana toimi KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, KHT Katri Hokkanen. Tilintarkastaja on osallistunut tarkastuslautakunnan kokouksiin ja raportoinut havainnoistaan tarkastuslautakunnalle.

Sisäinen valvonta ja sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on selvittää kaupungin johdolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyttä sekä suorittaa tarkastussuunnitelman mukaiset ja muut kaupungin ylimmän johdon määräämät tarkastustehtävät. Ulkoinen ja sisäinen valvonta muodostavat toisiaan täydentävän valvontajärjestelmän. Kaupungin tilintarkastaja antaa tarkastuskertomuksessa lausunnon sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta.

Vuonna 2018 tarkastuskohteina ovat olleet:

1. Uimahallin kassatoimintojen tarkastus
  - yhteenveto uimahallin kassojen tarkastuksista 2016-2018
  - henkilöstön haastattelut
2. Pakolaisten vastaanottotoiminta
  - kulujen käsittely, tulojen perintä, asiakirjat, ohjeistus, asioiden dokumentointi, toimivalta-asiat
3. Sopimukset/Markkinointi
  - toimivalta, menettelytavat (asianhallinta, viranhaltijapäätösten teko, kilpailuttaminen)
4. WILMA –oppilashallinto-ohjelman käyttöoikeudet

Tarkastusten tuloksista ja havainnoista sekä suosituksista on annettu raportti kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle, tilintarkastajalle ja ao. toimielimelle. Sisäisen tarkastuksen suositusten toteutumista seurataan säännöllisesti. Tarkastuslautakunnan kokouksessa 3.5.2018 johdon sihteeri Kaisa Kajanus on käynyt kertomassa sisäisestä tarkastuksesta.

Iisalmen kaupungilla ja Teollisuuskylä Oy:llä on sopimus, jonka mukaan kaupunki tekee enintään kaksi tarkastuskohdetta/vuosi Teollisuuskylän hallituksen esityksestä. Vuonna 2018 kaupungin sisäinen tarkastus ei tehnyt Teollisuuskylä Oy:lle yhtään tarkastuskohdetta.

Toimielimien antamien selonteiden ja sisäisen tarkastuksen raporttien perusteella voidaan todeta, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvää/tydyttävää tasoa. Sisäisen valvonnan voidaan katsoa tuottavan kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta sekä varojen ja omaisuuden turvaamisesta.

Sisäinen tarkastus raportoi puolivuositain kaupunginhallitukselle, kaupunginjohtajalle, tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle.

Tarkastuslautakunta toteaa yhteenvetona vuoden 2018 sisäisen tarkastuksen havaintojen perusteella voidaan yleisesti todeta, että sisäistä valvontaa on tehostettu ja se on suunnitelmallista. Annettuihin ohjeistuksiin ja menettelytapojen noudattamiseen ja valvontaan on kiinnitetty tarkempaa huomiota ja toimenpiteisiin on ryhdytty suositusten (löytyy raporteista) perusteella.

1.4 Riskienhallinta

Iisalmen kaupungin riskienhallintaa on toteutettu valtuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden sekä sisäisen valvonnan yleisohjeen mukaisesti. Sisäisen valvonnan ohje koskee kaikkia kaupunkikonsernin toimielimiä ja toimintaa, josta kaupunki vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet ja konserniyhteisöt arvioivat ja tunnistavat tavoitteita uhkaavia riskejä ja arvioivat niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laativat suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Tärkeimmät riskit ja niihin liittyvät nykyiset ja uudet riskienhallintatehtävät kirjataan vuotuisiin suunnitelmiin ja ne otetaan huomioon myös taloussuunnittelussa.

Iisalmen kaupungissa riskit jaetaan neljään riskialueeseen:

- Toiminnalliset riskit, jotka liittyvät päivittäiseen toimintaan.
- Strategiset riskit, jotka liittyvät usein ulkoisten tapahtumien muutoksiin, pitkän aikavälin suunnitelmiin, strategiaan tavoitteisiin tai sidosryhmäyhteistyöhön.
- Taloudelliset riskit, jotka liittyvät taloudellisiin ja rahoituksellisiin tekijöihin.
- Vahinkoriskit, jotka aiheutuvat odottamattomista ja äkillisistä tapahtumista.

Riskikartoituksessa on tunnistettu, arvioitu ja käsitelty kaupunkitason riskejä, joista merkittävimmiksi riskeiksi nousivat *toiminnalliset riskit*, jotka liittyvät henkilöstöön, avainhenkilöihin, tietojärjestelmiin sekä vanheneviin toimitiloihin, sisäilmaongelmiin ja korjausvelan kasvuun.

Toiminnalliset riskit liittyvät tietoverkon tai –liikenteen katkeamiseen. Useat kunnalliset palvelut ja toimintaprosessit ovat sähköisten tietojärjestelmien varassa ja siksi laaja-alainen häiriö voi aiheuttaa toiminnan lamaantumisen.

Merkittäviä toiminnallisia riskejä ovat myös tietosuojan ja tietoturvaan liittyvät riskit, jotka voivat pahimmillaan johtaa myös taloudellisiin vahinkoihin. Näiden riskien hallinta on hyvällä tasolla. Henkilöstöä on koulutettu ja koulutetaan jatkuvasti tietosuojan ja tietoturvaan liittyen. Savon ICT-palvelut Oy:n kanssa tehtävällä yhteistyöllä pyritään vähentämään tietoverkkoihin ja –liikenteeseen liittyviä riskejä ja turvaamaan palvelutuotanto kaikissa olosuhteissa. Näiden riskien hallinnan katsotaan olevan kohtalaisella tasolla. Toiminnallisiin riskeihin sisältyy myös juridinen riski ja maineriski.

Kiinteistöjen sisäilmaongelmat ovat merkittävä toiminnallinen ja taloudellinen riski. Riskiä pyritään hallitsemaan kiinteistöjen jatkuvalla korjauksella ja ylläpidolla sekä tekemällä sisäilmakyselyitä. Ongelmiin pyritään reagoimaan nopeasti.

Strategisesti merkittävät riskit liittyvät lainsäädäntömuutoksiin, jotka heikentävät alueen elinvoimatekijöitä. Keskeisten julkisen hallinnon toimintojen siirtäminen pois kaupungista tai alueelta on tunnistettu riski. Näiden riskienhallinnan katsotaan

olevan kohtuullisella tasolla. Merkittävä riski on myös väestön väheneminen, joka omalta osaltaan vaarantaa strategisten tavoitteiden toteutumista ja johon vaikuttaminen kaupungin omilla toimilla on erittäin haasteellista. Väestön väheneminen vaikuttaa myös työvoiman saatavuuteen.

Taloudellisesti merkittävimmät riskit liittyvät maksuvalmiuteen, rahoituspohjan heikkenemiseen, lainamäärän kasvuun, sijoitusten arvonkehitykseen sekä takauksiin ja osakeomistuksiin. Myös SOTE-kustannusten merkittävä ylitys budjetoidusta on toteutuessaan vakava taloudellinen riski, jonka nykyinen hallinta katsotaan kuitenkin riittäväksi. 29 (148)

Kaupungin kassavirta on ollut hyvin ennustettavissa ja maksuvalmiutta seurataan aktiivisesti. Maksuvalmiuden ylläpitämiseksi kaupungilla on käytössään kuntatodistusohjelmia, joiden avulla maksuvalmiutta voidaan ylläpitää. Kaupungin sijoitusten hajauttamisella sijoitussuunnitelman mukaisesti hallitaan sijoittamiseen liittyviä riskejä.

Kaupungin lainasalkun suojausasteen tulee olla kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti 20-60 %. Vuoden 2018 lopussa kaupungin (sis. vesiliikelaitoksen) lainasalkusta 54 prosenttia oli sidottu pitkäaikaisiin korkoihin, joten päätöksen mukainen suojausaste toteutuu.

Kaupungissa täytyy olla myös riittävä osaaminen hanke- ja projektihallinnointiin, jotta tukia ja avustuksia ei jää hakematta tai kustannukset ovat tukikelvottomia. Kaupungilla on myös palveluja, joista voi realisoitua merkittäviä vastuuvahinkoja (esim. lomituspalvelut). Näitä riskejä voidaan hallita henkilöstön ammattitaidon ylläpitämisellä ja vakuutuksilla.

Liikenneväylien ja -järjestelmien sekä kiinteistöjen jatkuva ylläpito ovat osa taloudellisten riskien hallintaa. Investointien suunnittelu ja korjausohjelmien laatiminen ovat keskeisiä riskienhallintakeinoja.

Kaupungin merkittävät investointipaineet ovat iso taloudellinen riski. Tulorahoitus ei riitä investointien toteuttamiseen, mikä johtaa velkamäärän kasvuun suunnitelmakaudella. Velanhoitokustannusten (ml. korkokustannusten) osuus kulurakenteesta kasvaa suunnitelmakaudella, mikä heikentää kaupungin taloudellista tilannetta ja lisää riskejä. Investointeihin liittyvää taloudellista riskiä voidaan hallita investointien huolellisella suunnittelulla ja jaksottamisella sekä suojaamalla lainasalkkua pitkällä korkosidonnaisuuksilla.

Merkittävimmät vahinkoriskit liittyvät isoon kiinteistövahinkoon ja työmaalla tapahtuvasta onnettomuudesta johtuvaan henkilövahinkoon. Vahinkoriskien hallinta on hyvällä tasolla ja vakuutusturva on ajan tasalla. Lisäksi kuntokartoituksia on ryhdytty tekemään vahinkoriskien minimoimiseksi. Tietoverkon riskien hallintaa on parannettu varajärjestelmän käyttöönotolla.

Riskeille on nimetty vastuuhenkilöt ja merkittävimpien riskien tilannetta edistetään hallintakeinoilla, joita on käsitelty riskienhallintasuunnitelmissa. Tarkemmat tiedot kaikista tunnistetuista riskeistä ja niitä koskevista tiedoista on löydettävissä riskirekisteristä.

Riskirekisterit on laadittu toimialakohtaisesti ja riskianalyysin toteutuminen on esitetty kunkin toimialan kohdalla. Riskirekisteriä pidetään yllä Targetor-tietojärjestelmässä.

Tarkastuslautakunnan kommentti:

Tarkastuslautakunnan mukaan riskikartoitus on tehty asianmukaisesti ja sitä tarkastellaan ja päivitetään vuosittain. Tarkastuslautakunta toivoisi riskikartoitusta toimialoittain.

1.5 Talousarvion tavoitteiden asettaminen ja sitovuus

Kaupungin toiminnalle ja taloudelle asetettavista keskeisistä tavoitteista päättää kuntalain 110 §:n mukaan kaupunginvaltuusto. Vuosittain talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan, kuten kuntalain 110 § 2 mom:ssa todetaan.

Vuoden 2018 talousarviossa kaupungin strategiset tavoitteet ja mittarit, toteuttamisohjelmat sekä painopisteet on esitetty hyvin ja niiden toteumat on raportoitu tilinpäätöksessä.

Toimielimillä ja tilivelvollisilla viranhaltijoilla on velvollisuus toimia tavoitteiden toteuttamiseksi, sekä selvittää valtuustolle perustelut, mikäli asetetuista tavoitteista on poikettu.

1.6 Edellisen vuoden arviointikertomuksen ja tilintarkastuskertomuksen käsittely, arviointikertomuksen lausunnot ja toimenpiteet

Vuoden 2017 arviointikertomus ja tilintarkastuskertomus käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 11.6.2018. Valtuusto merkitsi arviointikertomuksen tiedoksi ja päätti lähettää sen edelleen kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Tilinpäätös hyväksyttiin ja vastuuvapaus myönnettiin hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille sekä tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille.

Vuoden 2017 arviointikertomus on käsitelty kaupunginhallituksen kokouksessa 25.6.2018, jolloin kaupunginhallitus on antanut selvityksen arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin.

1.7 Tarkastuslautakunnan arvioinnin lähtökohdat ja arviointiprosessi

Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu kaupunginhallituksen toimintakertomuksessa esittämiin tietoihin sekä tarkastuslautakunnan arviointikokousten yhteydessä saamiin tietoihin ja havaintoihin. Toimielinten pöytäkirjat, toimialojen raportit, tilintarkastajan raportit ja selvitykset sekä sisäisen tarkastajan raportit ovat myös olleet tarkastuslautakunnan käytettävissä.

2 STRATEGISET TAVOITTEET / TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Iisalmen kaupunkistrategia vuoteen 2030 hyväksyttiin joulukuussa 2017. Vuosi 2018 oli siten uuden kaupunkistrategian ensimmäinen toimeenpanovuosi. Kaupunkistrategia ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa.

Iisalmen kaupunki parantaa asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä laadukkaalla ja tehokkaalla palvelurakenteella sekä vahvistaa koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa kehittämällä menestyvän elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä. Visiona on olla kansainvälisesti tunnettu 25 000 asukkaan vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat asumisen ja yrittämisen olosuhteet sekä toimivat seudulliset palvelut.

Kaupungin arvoja ovat avoimuus, rohkeus, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys sekä ympäristövastuullisuus.

Vetovoimaan ja kasvuun liittyvä strateginen tavoite on kansainvälisesti vetovoimainen Iisalmi, joka tähtää siihen, että Iisalmi on kansainvälisesti tunnettu, vetovoimainen seutukaupunki, joka houkuttelee kaikenikäisiä asumaan, työskentelemään ja yrittämään.

Osaamiseen ja hyvinvointiin liittyvä strateginen tavoite on osaava ja hyvinvoiva Iisalmelainen, joka tähtää siihen, että Iisalmi on valtakunnallisesti vetovoimainen koulutuskaupunki, joka tarjoaa asukkailleen mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen sekä monipuoliset kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut.

Toimivaan kaupunkiympäristöön ja rakentamiseen liittyvä strateginen tavoite on toimiva ja turvallinen Iisalmi, joka tähtää siihen, että Iisalmi tarjoaa terveet ja toimivat toimitilat, kaupunkiympäristö on viihtyisä sekä turvallinen liikkua.

Vakaaseen kuntatalouteen liittyvä strateginen tavoite on vakaan talouden Iisalmi, joka tähtää siihen, että Iisalmen kaupungin menojen kasvu on hallittua ja toimintakatteen kasvu on maltillisella tasolla. Tavoitteena on, että kaupungin hankintapolitiikka on vastuullista, ennakoivaa ja yritysystävällistä.

Työnantajakuvaan liittyvä strateginen tavoite on, että kaupungille halutaan töihin ja avoinna oleviin tehtäviin saada hyviä hakijoita ja että muuttaminen Iisalmeen on houkuttelevaa.

Kaupunkistrategian toteuttamisen keskeisimmät toimenpiteet ja tavoitteiden toteutuminen on raportoitu toimialojen toimintakertomuksessa. Strategiset ja toiminnalliset tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet. Alla tarkastuslautakunnan havaintoja olennaisimmista poikkeamista/asioista.

Kaupunkitason strategisten tavoitteiden ja mittareiden arviointi

Tavoite	Mittarit	Nykytila	Tavoite 2018	Toteuma 31.12.	Tavoite 2019-2020
Väkiluku 25 000 asukasta vuonna 2030	Asukasluku	21 767 (31.12.2016)	22 000	Ennakkoväkiluku 21 469	>22 000
Työllisyysasteen ja työpaikkaomavaraisuuden nousu	Työllisyysaste	63,9% (31.12.2015)	>65%	68,3% (v.2017 tilasto)	>67%
	Työpaikkaomavaraisuus	106,1% (31.12.2015)	>107%	105,9% (31.12.2016)	>110%
Saavutettavuuden parantaminen	Matka-aika Kuopioon / Helsinkiin	1 h	55 min	56 min	50 min
		5,25h	5,25h	5h 7 min	5 h

29.3.2018

443785

Kaupungin imagon ja yritysystävällisyyden parantaminen	Sijoitus muuttohalukkuustutkimuksessa	29. (v. 2016)	< 25.	30.	< 20.
	Arvosana Suomen Yrittäjien barometrissa	6,5 (v. 2016)	>7,0	6,8	> 7,0

Kaupunkitason ylä tavoitteena on kääntää väkiluvun kehitys positiiviseksi strategiakauden aikana. Vuonna 2018 tähän ei päästy, vaan väestökehitys jatkui lasku-uralla. Syntyvyys on laskenut vuosina 2017 – 2018 ennätyksellisen alhaiseksi, mikä tarkoittaa sitä, että muuttovoittoa tarvitaan entistäkin kipeämmin väestönkasvun mahdollistamiseksi.

Työpaikkakehitys on jatkunut erinomaisena, vaikka tilastot tulevatkin 1 – 2 vuotta jälkijunassa. Vuonna 2017 vahvistettu työllisyysaste on lähes 5% -yksikköä korkeampi kuin vuonna 2015 ja työttömyyskehityksen valossa vuoden 2018 lukema tulee olemaan tästä edelleen korkeampi. Työpaikkaomavaraisuus pysyi edellisvuoden tasolla, tuorein vahvistettu tilasto on 31.12.2016.

Saavutettavuuden osalta aikainen aamujunavuoro on parantanut yhteyttä Helsinkiin ja jatkossa myös 5-tielle on tulossa parannustoimenpiteitä.

Imagon ja yrittäjäyhteistyön parantamisen eteen tehty työ ei vielä kaikilla mittareilla näkynyt, valtakunnallisessa muuttohalukkuustutkimuksessa sijoitus heikkeni yhdellä. Yrittäjien kuntabarometrissa arvosanaa saatiin hieman parannettua, joten suunta on siltä osin oikea.

Kaupungin hankintaohje hyväksyttiin vuonna 2018. Kaupungin hankintapolitiikka on vastuullista, ennakoivaa ja yritysystävällistä. Yritysystävällisyys, vuorovaikutus ja viestintä korostuvat strategisina päämäärinä. Hankintaohjeessa asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain tilinpäätösten yhteydessä.

Kaupunkistrategian toteuttamisen keskeisimmät toimenpiteet ja tavoitteiden toteutuminen on raportoitu talousarvion toteutumisosassa.

Hyvinvointikertomus

Hyvinvointikertomus on olennainen osa kaupungin strategia- ja talousarviosuunnittelua. Iisalmen kaupungin tavoitteena on luoda toimivat poikkihallinnolliset hyvinvointirakenteet ja kytkeä hyvinvointijohtamisen näkökulma osaksi kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua. Kaupunginvaltuusto hyväksyi laajan hyvinvointikertomuksen vuosille 2018-2021 kokouksessaan 12.11.2018. Hyvinvointikertomuksessa kuvataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden kehitystä suhteessa vertailukuntiin ja –alueisiin sekä asetetaan keskeiset tavoitteet väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Hyvinvointikertomuksessa esitetyt valtuuston strategiset tavoitteet ovat yhteneväiset talousarviotavoitteiden kanssa ja siksi niiden toteumatiedot löytyvät toimialojen talousarvion toteumaraporteista.

Kaupunginhallitus

Vetovoima ja kasvu

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 13.12	Vastuu	Tila
Iisalmen vetovoiman parantaminen	Iisalmen työpaikkojen ja elinympäristön vahvuuksien aktiivinen markkinointi	Nettomuutto positiivinen	Nettomuutto - 88 henkeä	Terho Savolainen	Ei toteudu
Työllisyyden edistäminen	Aktiivinen ja yrityslähtöinen ote työllistämispalveluissa	Työttömyyden kustannukset pienenevät	Kelan kuntaosuus laskenut n.3%	Tuuli Sokka-Hukkanen	Toteutuu

Tarkastuslautakunnan kommentti:

Tarkastuslautakunta toteaa, että työllisyysaste on ylittänyt asetetut tavoitteet. Tarkastuslautakunta on huolestunut väkiluvun kehityksestä.

Vakaa kuntatalous

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma	Vastuu	Tila
Toimintamenojen kasvu max. 1,0 %/vuosi	Kulukuri ja talouden seuranta	Talousarvion toteumavertailu	Toimintamenojen kasvu 1,3 %	Eeva Suomalainen	Ei toteudu

Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma	Vastuu	Tila
Sitoutunut ja toimiva työyhteisö	Työyhteisö-taitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen, esimiesroolin selkiyttäminen, urapolkuja tuetaan	Henkilöstökyselyn tulos: Sosiaalisen pääoman arvo 4 (asteikko 1-5)	Henkilöstökyselyn 2018 tulos 4,01	Sinikka Laatikainen	Toteutuu
Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö	Terveet työtilat, varhainen välittäminen ja esimiestyön tukeminen, yhteistyön	Sairauspoissa-olot pv/htv, tavoite enintään 14,3 pv/htv	15,3 kpv/htv (maatalouslomittajat 31,5 kpv/htv ja muu	Sinikka Laatikainen	Toteutuu osittain

	tiivistäminen työterveys-huollon kanssa		henkilöstö 11,9 kpv/htv)		
Työnantajakuva parantaminen	Avoin ja oikeudenmukainen henkilöstö-politiikka, viestinnän laadun parantaminen (ulkoinen/ sisäinen)	Henkilöstö-kyselyn tulokset työnantaja-kuvasta (hyvä työnantajakuva, voi suositella muille), tavoite 90 %	94 % (henkilöstö-kyselyn 2018 mukaan henkilöstö voi suositella/on joskus suositellut/ suosittelee mielellään Iisalmen kaupunkia työnantajana muille)	Sinikka Laatikainen	Toteutuu

Tarkastuslautakunnan kommentti:

Tarkastuslautakunta pitää positiivisena asiana, että 94 % Iisalmen kaupungin työntekijöistä voi suositella Iisalmen kaupunkia työnantajana. Tarkastuslautakunta on huolissaan sairauspoissaolojen määrästä ja toimintamenojen 1 % tavoitteen ylittymisestä 0,3 %.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallintoon kuuluvat lautakunta, hyvinvointijaosto, Ylä-Savon musiikkiopiston johtokunta, toimialajohtaja, vastuualueiden päälliköt ja varhaiskasvatuksen palveluohjaaja. Osa kustannuksista kohdistetaan toimintayksiköihin vyörytyserinä.

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala myönsi vuonna 2018 avustuksia yhteensä 191 600 €. Kulttuurijärjestöjen toiminnan tukemiseen lisättiin 3 000 €. Avustukset jakaantuivat toiminta-avustuksiin, kohdeavustuksiin, koulutus- ja kurssitoimintaan, apurahoihin ja stipendeihin. Suurin osa avustusmäärärahasta kohdistui liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen toiminnan tukemiseen (toiminta-avustukset). Kulttuuripalveluiden kohdeavustusmäärärahaa myönnettiin myös yksittäisille taiteilijoille ja taiteilijaryhmille. Toiminta-avustuksia myönnettiin 14 kulttuurijärjestölle, 42 nuoriso- ja liikuntajärjestölle sekä 12 vammaisjärjestölle. Yhteensä eri avustuksia sai 76 järjestöä/toimijaa.

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu	Tila
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Yksilöä kannustetaan tekemään hyvinvointia ja terveyttä edistäviä päätöksiä.	Vähintään 75 % perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaista syö koululounaan päivittäin.	Helena Farin	Toteutuu osittain

Tarkastuslautakunnan kommentti:

Tarkastuslautakunta toivoisi mittariston vastaavan mitattavaa asiaa tai ilmiötä ja toteumien näkymistä lukuina taulukoissa.

Tarkastuslautakunta pohti esimerkkinä, kuinka moni lapsista ja nuorista pitää koulunkäynnistä ja kuinka moni syö kouluruoan. Tämä ei selvinnyt taulukosta.

Tekninen lautakunta

Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunki-ympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyössä.	Vuoden aikana rakennuksille tehty esteettömyys-kartoitukset vähintään 7 kpl.	Sisäilmaongelmat ja rakennuttamistehtävät vieneet uuden rakennus-arkkitehdin kaiken työajan syksyllä 2018. Esteettömyys-kartoituksia jatketaan vuoden 2019 puolella.	Kari Nissinen	Ei toteudu
Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Terveet ja toimivat toimitilat	Panostetaan toimitilojen terveellisyteen.	Useampi kuin yksi sisäilmailmoitus tulee korkeintaan viidestä kiinteistöstä.	Useampi kuin yksi ilmoitus tullut kuudesta kiinteistöstä.	Kari Nissinen	Toteutuu osittain
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitilastrategia päivitetään ja se on käytössä.	Toimitilastrategian toteutuminen.	Laadinta edelleen menossa, valmistuu vuoden 2019 alussa	Kari Nissinen	Toteutuu osittain

Vakaan talouden Iisalmi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.	Vastuu	Tila
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Investointien pitkän tähtäimen suunnitelmien laatiminen (PTS).	Pitkän tähtäimen suunnitelmien laatiminen v. 2018 - 2027 on valmis vuoden loppuun mennessä.	Suunnitelman laadinta kesken toimitilojen osalta. Liikenneväylien peruskorjauksen osalta suunnitelma valmis ja päivitetty.	Kari Nissinen, Jyrki Könttä	Toteutuu osittain
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjausinvestoinnit (Optimikuntotaso 75 % toimitiloilla).	Toimitilojen osalta korjausvelka on pienempi kuin vertailutason korjausvelka. Vertailutasona vuoden 2017 korjausvelka 25,1 milj. euroa (kustannustasokorjaukset Haahtela -indeksi mukaan).	Korjausvelka selvitetty ja se on 25,8 miljoonaa euroa marraskuussa 2018.	Kari Nissinen	Toteutuu osittain
Toimitilojen harkittu omistus	Vaihtoehtoisten ratkaisujen etsiminen toimitilojen omistukselle.	Hankesuunnitelmissa on tarkastellaan eri omistusmuotoja. Rakennusomaisuus salkutetaan toimitilastrategiassa. Luovutaan niistä rakennuksista, jotka eivät ole strategisesti tärkeitä omistaa (myynti tai purkaminen).	Vaihtoehtoiset tilanhankintamuotojen edut ja haitat selvitetty Inspiralta tilatussa erillisselvityksessä	Kari Nissinen	Toteutuu

Tarkastuslautakunnan kommentti:

Tarkastuslautakunta huomauttaa puuttuvista esteettömyyskartoituksista sekä toimitilastrategian keskeneräisyydestä.

Vuoden 2017 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta otti kantaa kiinteistöjen sisäilmaan. Vuonna 2018 sisäilmailmoituksia on tullut kuitenkin tavoitetta enemmän.

Tarkastuslautakunta on huolestunut korjausvelan kasvusta ja suuruudesta.

Tarkastuslautakunnan mielestä on hyvä, että on etsitty eri ratkaisuja toimitilojen omistukselle ja asiasta on tilattu erillisselvitys Inspiralta.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että toteumat esitetään kaikissa taulukoissa. Esimerkiksi Terveet ja toimivat toimitilat: tarpeettomista tiloista luovutaan, mistä tiloista ollaan luovuttu?

3 KAUPUNKIKONSERNI

3.1 Konsernitalous

Iisalmen kaupunki

Tytäryhteisöt

Petterinkulma Oy
100%

Iisalmen teollisuuskylä Oy
97,8%

Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus
100%

Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy
Kaupunki 30%
Soten kautta 27,8%

Kiinteistö Oy Pöllösenlahden haka
72,3% (ei yhdistelty)

Asunto Oy Kälpitöyry
63,3% (ei yhdistelty)

Asunto Oy Kälpivatro
69,3% (ei yhdistelty)

Kuntayhtymät

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä
(konserni) 47,7%

Savon koulutuskuntayhtymä
(konserni) 11,6%

Pohjois-Savon liitto
9,1%

Vaalijalan ky
4,6%

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky
(konserni) 4,3%

Itä-Suomen päihdehuollon ky
4,4% (ei yhdistelty)

Kuntayhtymätytäryhteisö

Ylä-Savon SOTE ky
61,7% (äänivaltaisuus 54,8%)

Osakkuusyhteisöt

Ylä-Savon Vesi Oy
43,6%

Ylä-Savon Pääomarahasto Oy
40,5%

Ylä-Savon jätehuolto Oy
36,0%

Savonia AMK Oy
22,8%

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat vuonna 2018

Vuonna 2018 konsernin omistusosuuksissa ovat tapahtuneet seuraavat muutokset: Iisalmen kaupungin peruspääomaosuus Ylä-Savon SOTE ky:n peruspääomasta 31.12.2018 oli 61,7 %. Savon ICT-Palvelut Oy:n (ent. Ylä-Savon ICT-palvelut Oy) omistusosuus on kasvanut SOTE ky:n välillisen omistajuuden kautta 57,8 prosenttiin.

Vuonna 2018 Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä luopui kokonaisuudessaan Terveyspalvelu Verso Oy:n osakkeista. Osakkeiden myynti tuotti kuntayhtymälle 4,0 milj. euroa. Tämän lisäksi kuntayhtymä alaskirjasi kokonaisuudessaan Koljonvirran sairaalan tasearvon 1,1 milj. euroa vuoden 2018 tilinpäätöksessä. Koljonvirran sairaala poistui käytöstä vuonna 2018, kun mielenterveys- ja päihdepalvelujen toiminnot siirrettiin kokonaisuudessaan peruskorjattuihin Iisalmen sairaalan tiloihin.

Savon ICT-Palvelut Oy (ent. Ylä-Savon ICT-palvelut Oy) toteutti vuonna 2018 suunnatun osakeannin, jossa osakkeita merkitsivät Lapinlahden ja Pielaveden kunnat sekä Suonenjoen kaupunki. Osakeannin myötä kaupungin omistusosuus yhtiöstä muuttuu (osakeanti rekisteröidään vuonna 2019). Yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen hyväksymisen yhteydessä yhtiön nimi muuttui Savon ICT-palvelut Oy:ksi

KONSERNITULOSLASKELMA 1000 €		
	2018	2017
Toimintatuotot	118 486	120 731
Toimintakulut	-243 970	-242 112
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	571	653
Toimintakate	-124 912	-120 728
Verotulot	74 684	75 009
Valtionosuudet	67 041	64 261
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	112	148
Muut rahoitustuotot	1 591	2 138
Korkokulut	-659	-564
Muut rahoituskulut	-1 165	-871
VUOSIKATE	16 692	19 394
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-15 532	-14 003
Arvonalentumiset	0	0
Satunnaiset erät	2 327	-15
Tilikauden tulos	3 486	5 376
Tilinpäätössiirrot	400	-25
Vähemmistöosuudet	-11	-17
Laskennalliset verot	-202	-224
Vähemmistöosuudet	-9	-41
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	3 664	5 069
Tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	48,6	49,9
Vuosikate/Poistot, %	107,5	138,5
Vuosikate/, euroa/asukas	777	896
Asukasmäärä	21 469	21 639

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Investoinnit ja lainakantakehitys

Konsernin tilivuoden 2018 ylijäämäksi muodostui n. 3,7 milj. euroa. Konsernitaseen loppusumma on 264 milj. euroa ja kertynyt ylijäämä 36,04 milj. euroa.

Konsernin lainakanta oli vuoden vaihteessa noin 110 milj. euroa ja 5 142 euroa/asukas (edellisenä vuonna 4.601 euroa/asukas).

Lainanhoitokate oli konsernitasolla tyydyttävällä tasolla (1), mutta siitä huolimatta lainanhoitokulut pystyttiin hoitamaan tulorahoituksella. Lainanhoitokate oli heikentynyt edellisestä vuodesta, ollen 2 vuonna 2017.

Konsernin omavaraisuusaste on 43% (45 % v. 2017), joten tunnusluku on matalampi. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuusasteen tavoitetasona voidaan pitää 50 % ylittävää omavaraisuutta.

Kaupungin (sis. vesilaitoksen) omavaraisuusaste on 55 % (tavoitetaso > 50 %). Lainanhoitokate oli 1,2. Tunnusluku parani edellisvuodesta 0,6 ollen heikompi (0,5) kuin kuntien keskiarvo vuonna 2017. Iisalmen kaupungin lainanhoitokyky on tyydyttävä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hallintosäännön mukainen konsernin ohjaus ja valvonta on jatkuvaa. Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan asema Iisalmi-konsernin ohjaajana ja valvojana jatkui vuonna 2018.

3.2 Tytäryhtiöille ja liikelaitoksille asetettujen tavoitteiden saavuttaminen

Tytäryhtiöt

Kaupungin konserniohjeen mukaisesti kaupungin merkittävimmille tytäryhteisöille on vahvistettu tavoitteet toiminnalle. Tilikauden aikana konserniyhteisöt raportoivat tavoitteiden toteutumisesta. Tytäryhtiöiden tavoitteiden asetanta ja tavoitteiden toteutumien raportointi tilinpäätöksessä on parantunut.

Savon ICT-Palvelut Oy (ent. Ylä-Savon ICT –Palvelut Oy)

Savon ICT-Palvelut Oy on Ylä-Savon SOTE-kuntien omistama yhtiö, joka tuottaa ICT-palveluja. Yhtiön nimi muuttui vuonna 2018 Savon ICT-Palvelut Oy:ksi (ent. Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy). Iisalmen kaupungin suora omistusosuus yhtiöstä on 30 % ja välillisesti Ylä-Savon SOTE ky:n kautta 27,8 %. Vuonna 2019 omistusosuudet muuttuvat osakeannin myötä.

Yhtiön tavoitteet ja tavoitteiden toteuma:

- Laadukkaiden, kustannustehokkaiden ja asiakaslähtöisten tietotekniikkapalveluiden tuottaminen. Tavoite vuodelle 2018 oli, että asiakastytyytyväisyyskyselyn tulos on 3,8-4,0 (asteikolla 1-5). Käyttäjien ja päättäjien kyselyissä tulos vuonna 2018 oli 3,8.
- Tavoite vuodelle 2018 oli, että vuoden 2018 aikana laaditaan suunnitelma yhtiön tulevaisuudesta maakuntauudistuksen ja hankintalain muutoksen jälkeen. Tämä tavoite saavutettiin ja suunnitelma tehtiin. Yhtiössä toteutettiin osakeanti, jossa uusina osakkaina yhtiöön tulivat Lapinlahden ja Pielaveden kunnat sekä Suonenjoen kaupunki.

Tarkastuslautakunnan kommentti:

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet tilikaudella pääsääntöisesti omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Iisalmen Vesi –liikelaitos

Iisalmen Vesi -liikelaitoksen liikevaihto oli noin 5,4 milj. euroa (ed. vuosi noin 5 milj. euroa) ja liikeylijäämää muodostui noin 1,1 milj. euroa (ed. vuosi noin 0,8 milj. euroa). Vesi –liikelaitos tuloutti kaupungille peruspääoman korkona 0,4 milj. euroa (ed. vuosi 0,4 milj. euroa).

Talousarviossa Iisalmen Vesi -liikelaitokselle asetetut strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen tilinpäätöksessä on esitetty tilinpäätöskirjassa s. 122.

Kokonaistulot ja menot

Tulot	1000 €	Menot	1000 €
Toiminta:		Toiminta:	
Liikevaihto:	5419	Toimintakulut:	3457
Liiketoiminnan	17	Korkokulut:	59
muut tuotot			
Muut rahoitustuotot	3	Muut rahoituskulut:	400
Investoinnit		Investoinnit:	
Rahoitusosuudet	0	Investointimenot:	6957
inv. menoihin			
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta:	
Pitkäaik. lainojen	7842	Antolainasaamisten	0
lisäys		lisäys	
Lyhytaik. lainojen		Pitkäaik. lainojen	1226
lisäys		vähennys	
		Lyhytaik. lainojen	
		vähennys	
Kokonaistulot	13 280	Kokonaismenot	12 100
yhteensä		yhteensä	

Tarkastuslautakunta toteaa, että liikelaitoksen tarkastuksen yhteydessä on varmistettu tavoitteiden asianmukaisesta toteutumisesta.

4 KAUPUNGIN TALOUS

4.1 Taloudelliset tavoitteet

Valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen on esitetty tilinpäätöksessä (s. 91).

Muutettuun talousarvioon nähden talouden toteutumisissa ei ole merkittäviä poikkeamia.

Tuloslaskelman toteumavertailun mukaan (kaupunki, ei sisällä vesilaitosta) toteutunut toimintakate 121,3 milj. oli 2,9 milj. euroa parempi kuin talousarviossa (toteuma 98 %). Vuosikatetavoite ylittyi 2,9 milj. euroa.

4.2 Kokonaistalous

Tulos ja verorahoitus (kaupunki + vesi –liikelaitos)

Iisalmen kaupungin vuoden 2018 tilinpäätös (sis. vesilaitoksen) on ylijäämäinen 1,8 milj. €, tilikauden tulos 2,2 milj. € ja vuosikate 11,6 milj. € (539 €/ asukas). Talous toteutui ennakoitua paremmin.

Tulokseen vaikuttivat toimintamenojen alittuminen ja toimintatuottojen ylittyminen arvioidusta. Poikkeuksellisia ja kertaluonteisia tapahtumia tilikaudella olivat Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän omistamien Terveyspalvelu Verso Oy:n osakkeiden myynti sekä Koljonvirran sairaalan alaskirjaus. Terveyspalvelu Verso Oy:n osakkeiden myynnistä tuloutui Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle 4,0 milj. €, Koljonvirran sairaalan alaskirjaus oli 1,1 milj. €.

Osakkeiden myyntitulo ja Koljonvirran sairaalan alaskirjaus kohdennettiin jäsenkuntien maksuosuuksiin peruspääomaosuuksien suhteessa: Iisalmen osuus myyntituotosta oli 2,5 milj. € ja alaskirjauksesta 0,7 milj. € (nettovaikutus: 1,8 milj. €).

Ilman Terveyspalvelu Verso Oy:n osakkeiden myyntiä tilikauden tulos olisi ollut 2,5 milj. € heikompi.

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä, riittääkö tuloina kertynyt rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten kattamiseen. Laskelmissa ovat mukana kaupungin ja liikelaitoksen ulkoiset tulot ja menot tuloslaskelmariveittäin yhdisteltyinä. Eri yksiköiden väliset tapahtumat eli sisäiset erät on tässä laskelmassa eliminoitu.

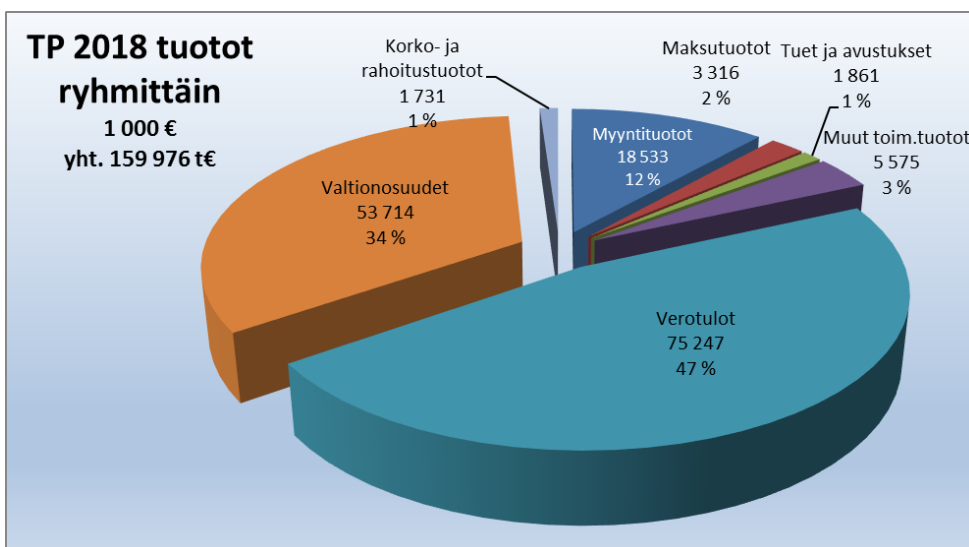
TUOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (sis. vesilaitos)	2018 1 000 €	2017 1 000 €	Muutos %
Toimintatuotot	29 285	28 490	2,8 %
Toimintakulut	-147 306	-145 419	1,3 %
Toimintakate	-118 022	-116 929	0,9 %
Verotulot	75 247	75 574	-0,4 %
Valtionosuudet	53 714	51 456	4,4 %
Rahoitustuotot ja -kulut	624	1 640	-61,9 %
Korkotuotot	42	66	-35,8 %
Muut rahoitustuotot	1 688	2 063	-18,2 %
Korkokulut	-334	-256	30,1 %
Muut rahoituskulut	-773	-233	231,6 %
Vuosikate	11 564	11 740	-1,5 %
Poistot ja arvonalentumiset	-9 398	-8 526	10,2 %
Tilikauden tulos	2 165	3 214	-32,6 %
Tilinpäätössiirrot	-387	-1 016	-61,9 %
Tilikauden ylijäämä	1 778	2 198	-19,1 %

TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka. 2017	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	20	20	20
Vuosikate, % poistoista	149	123	138
Vuosikate/euroa/asukas	596	539	543
Asukasmäärä	-	21 469	21 639

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT
Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = 100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)
Vuosikate prosenttia poistoista = 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

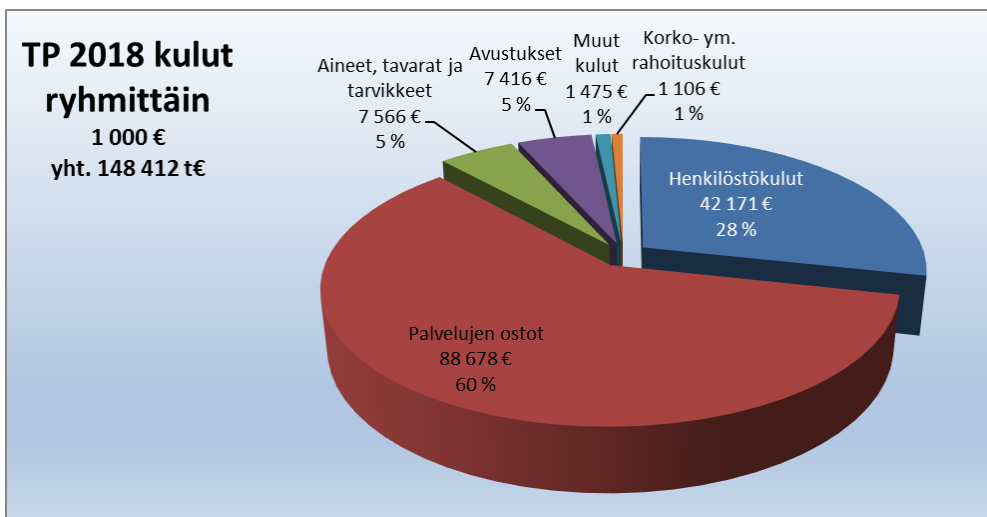
Toimintatuotot

Toimintatuotot kasvoivat edellisestä vuodesta 2,8 %. Merkittävin muutos oli tonttipalveluissa maa-alueiden kertaluonteisissa luovutusvoitoissa.

Toimintakulut

Toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta 1,3 %. Palvelujen ostot kasvoivat 1,7 %. Merkittävin toimintakulujen kasvuun vaikuttava tekijä oli Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ja erityisesti ostetun erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu. Maksuosuus Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle oli 73,9 milj. euroa (TP 2017: 72,2 milj. €). Sosiaali- ja terveydenhuollon menot muodostavat palvelujen ostoista 83 %.

Verotulot ja valtionosuudet

Valtionosuudet ja verotulot muodostavat verorahoituksen. Verotulot koostuvat kunnallis-, yhteisö- ja kiinteistöverosta. Valtionosuuksiin kirjataan peruspalvelujen valtionosuudet, jotka sisältävät myös kuntien välisen verotulotasauksen sekä ns. muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet.

Verotuloja kertyi 75,2 milj. euroa, jossa laskua edellisvuoteen -0,4 %. Kunnallisveroa kertyi 63,7 milj. euroa, jossa vähennystä edellisvuoteen -0,8 milj. euroa eli -1,2 %. Yhteisöveron kertymä oli 5,8 milj. euroa, jossa kasvua edellisvuoteen 0,5 milj. euroa eli 9,7 %. Kiinteistöveroa kertyi 5,7 milj. euroa, sama summa kuin edellisvuonna.

Työllisyyden parantuminen ei näkynyt verotulojen kehityksessä. Verotuloja vähensivät kiky-sopimus sekä työntekijöiden kasvaneet vähennykset. Yhteisöveron hyvä kehitys lähes kompensoi tuloveron menetyksen.

Tuloveroprosentin suuruus oli 20,50 % (2017: 20,50 %). Vuoden 2018 efektiivinen veroaste on ennakkotiedon mukaan 13,97 % (2017: 13,97 %).

Verotulojen kertymä vuosina 2017-2018 (milj. €):

Verokertymä	TP 2017 M€	TA2018 M€	Muutettu TA2018 M€	TP2018 M€
Kunnan tulovero	64,5	63,9	63,4	63,7
Osuus yhteisöveron tuotosta	5,3	5,3	5,7	5,8
Kiinteistövero	5,8	5,8	5,7	5,7
Yhteensä	75,6	74,9	74,9	75,2

Valtionosuuksia kertyi 53,7 milj. €, jossa kasvua edellisvuoteen 2,3 milj. € eli 4,4 %.

Valtionosuuksien jakaantuminen vuosina 2017-2018 (milj. €):

Valtionosuus	TP 2017 M€	TA2018 M€	Muutettu TA2018 M€	TP2018 M€
Peruspalvelujen vo.	44,0	43,2	43,6	43,6
Verotulotasaus	10,1	11,4	11,3	11,3
Järjestelmämuutoksen taseaus	-1,2	0,0	0,0	0,0
Opetus- ja kulttuuritoimen vo.	-1,4	-1,5	-1,2	-1,2
Yhteensä	51,5	53,1	53,7	53,7

Rahoitustulot ja -kulut

Rahoitustuottojen ja -kulujen yhteismäärä väheni edellisestä vuodesta. Sijoitusomaisuuden alaskirjaukset sekä myyntituottojen vähentyminen vaikuttivat kokonaiskertymään. Sijoitusomaisuuden 12 kk tuotto on ollut negatiivinen.

Vuosikate, poistot ja satunnaiset erät

Kaupungin säännönmukaisen toiminnan tulorahoitusta osoittavaa vuosikatetta kertyi 11,6 milj. €. tilikaudella 2018. Vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta -1,5 %.

Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot olivat 9,4 milj. euroa, kasvua edellisvuoteen 0,9 milj. €. Palvelutuotannosta poistuneita hyödykkeitä poistettiin 1,4 milj. € arvosta. Isoimmat näistä olivat Kilpijärven koulu (1,4 milj. euroa) ja Malmirannan päiväkotitoimi (0,04 milj. euroa). Edellä mainittuja poistoja ei oltu huomioitu talousarvio muutoksessa.

Vuosikate kattaa poistot 123 %:sti. Kaupungin tulorahoituksen katsotaan olevan riittävä, kun vuosikate on vähintään poistojen suuruinen.

Investoinnit ja lainakanta (kaupunki + vesi –liikelaitos)

Investoinnit ja lainakanta

Investoinnit (brutto) olivat 13,8 milj. €, josta kaupungin investoinnit 6,8 milj. € ja vesilaitoksen investoinnit 7,0 milj. €. Useiden investointihankkeiden toteutus viivästyi alkuperäisestä aikataulusta, joten investoinnit toteutuivat talousarviota pienempinä.

Merkittävimmät investointikohteet vuonna 2018 olivat:

- Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus 6,0 milj. €
- Katujen ja teiden peruskorjaukset 1,3 milj. €
- Palvelukeskus Kirkonsalmi 0,8 milj. €
- Terveyskeskus 0,9 milj. €

Perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa helmikuussa 2018. Mikäli suunnitelma toteutuu, on vuoteen 2025 tultaessa kaupungin 11 koulukiinteistöstä rakennettu uudisrakennuksina tai peruskorjattu yhdeksän koulua.

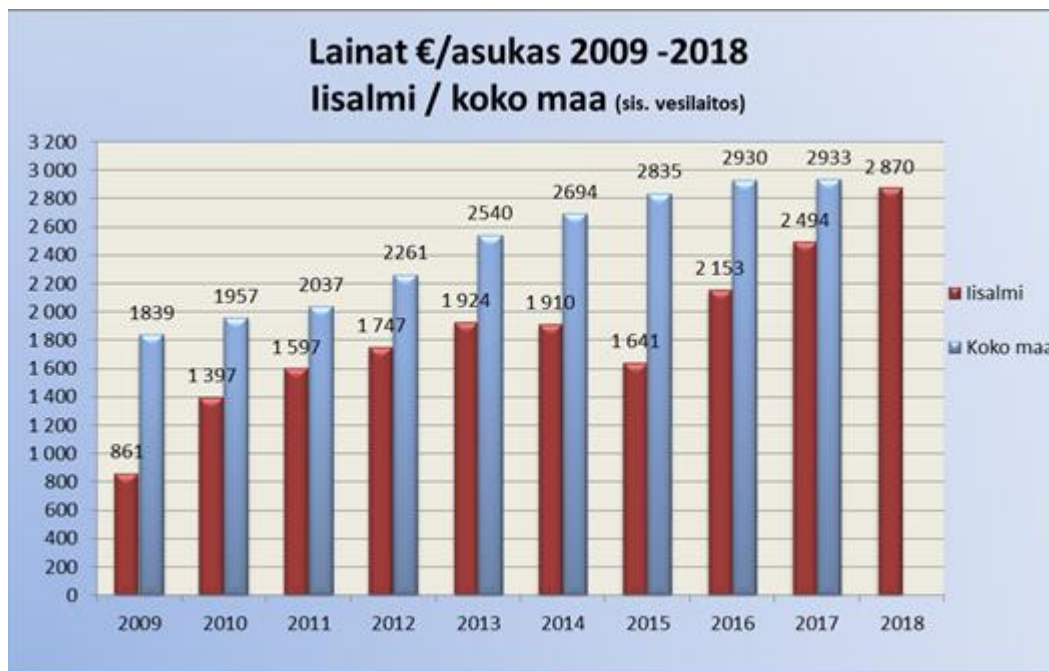
Suurimpia investointihankkeita tulevaisuudessa ovat uuden uimahallin sekä koulujen rakennushankkeet. Kankaan alueen kaavoitus käynnistyi vuonna 2018 ja hanke etenee suunnitteluvaiheeseen vuoden 2019 aikana. Vuonna 2018 valmistuivat neljän uuden koulun hankesuunnitelmat (Runni, Hernejärvi, Mansikkaniemi ja Kilpijärvi). Koulujen rakennushankkeet käynnistyvät vuosien 2019-2020 aikana. Tämän lisäksi Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneeraushanke eteni suunnitelman mukaan.

Koulurakennuksiin ja kiinteistöjen sisäilmaongelmiin liittyvät asiat ovat vaikuttaneet merkittävästi kaupungin toimintaan ja talouteen ja on ennakoitavissa, että kiinteistöjen korjaus- ja rakentamistarve kasvaa edelleen vuoteen 2025 merkittävästi.

Lainakanta oli vuoden 2018 lopussa 61,6 milj. €. Lainamäärä kasvoi edellisestä vuodesta 7,7 milj. €. Lainamäärä asukasta kohden oli vuoden 2018 lopussa 2 870 €. Asukaskohtainen lainamäärä oli vuotta aiemmin 2 494 € eli vuodessa kasvua 376 €/asukas (15,1 %).

Kuntien keskimääräinen lainamäärä tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan vuonna 2018 oli 3 052 €/asukas. Lainasalkun keskikorko 31.12.2018 oli 0,54 %.

Seuraavassa on kuvattu Iisalmen kaupungin lainakannan kehitystä.

Tarkastuslautakunnan kommentti:

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota sisäisen tarkastuksen ja investointien kirjaamisen parantumiseen. Velkamäärän kasvu huolestuttaa suhteessa koko maan keskiarvoon.

Muut vastuut

Iisalmen kaupungilla on annettu takaussitoumuksia n. 25,5 miljoonan euron arvosta.

4.3 Tarkastuslautakunnan huomioita

- ☐ Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tilinpäätöskirja on selkeä ja asiat siinä esitetty hyvin, mutta lautakunta-kohtaisten taulukoiden luettavuudessa ja laatimisessa on kehitettävää.
- ☐ Talousarvio on lautakunnan mielestä toteutunut kokonaisuutena arviovuonna hyvin.
- ☐ Henkilöstökulut saman suuruiset kuin edellisenä vuonna.
- ☐ Konsernin lainakanta oli vuoden vaihteessa noin 110 milj. euroa (edellisvuosi 99,6 milj. €) ja 5 142 euroa/asukas (edellisenä vuonna 4.601 euroa/asukas).
- ☐ Tarkastuslautakunta toteaa, että poistojen oikeellisuus tulee arvioida vuosittain hyödykkeen taloudellisen pitoajan ja/tai teknisen käyttöiän perusteella.

4.4 Henkilöstö

Vuoden 2018 lopussa vakinaista henkilökuntaa oli Iisalmen kaupungin palveluksessa 771 henkilöä. Vähennystä edellisvuoteen on 15 henkilöä. Kaupungin vakinaisen henkilökunnan keski-ikä oli 48,7 vuotta ja koko henkilökunnan keski-ikä 46,6 vuotta. Henkilöstön määrä on vähentynyt 24 henkilöllä, kun tarkastelussa on mukana koko henkilöstö yhteensä.

Vuoden 2018 tilinpäätöksen mukaan maksetut palkat ja palkkiot olivat 32,2 milj. euroa sekä eläkkeet ja muut henkilöstösivukulut 10,0 milj. euroa eli yhteensä 42,2 milj. euroa. Vastaava summa vuonna 2017 oli 42,2 milj. euroa, joten henkilöstömenot pysyivät ennallaan. Henkilöstöhallinto on laatinut erillisen henkilöstökertomuksen ja se tuodaan omana asianaan kaupunginhallituksen ja valtuuston käsittelyyn.

Henkilöstön lukumäärä (Populus) 31.12.2018

Toimiala	Vakinai set	Sijaiset	Määräaikaiset	Opintoso p. suhteiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä (ei sis. työllistettyjä)
Elinvoima- ja konsernipalvelut	222 (227)	15 (19)	66 (48)	0 (0)	*14 (8)	317 (302)	303 (294)
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	449 (457)	37 (52)	73 (80)	0 (0)	9 (21)	568 (610)	559 (589)
Tekninen toimiala	88 (89)	2 (3)	8 (8)	0 (0)	5 (0)	103 (100)	98 (100)
Vesilaitos	12 (13)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (1)	12 (14)	12 (13)
Yhteensä	771 (786)	54 (74)	147 (136)	0 (0)	28 (30)	1000 (1026)	972 (996)

Suluissa tilanne 31.12.2018. *Tähdellä merkittyyn työllistettyjen määrään sisältyy kolmannelle sektorille sijoitetut työllistetyt.

Tarkastuslautakunnan kommentti:

Muutoksista ja henkilöstöpoliittisista linjauksista huolimatta Iisalmen kaupunki koetaan hyväksi työnantajaksi. Irtisanoutumiset ovat erittäin vähäisiä ja ihmiset työskentelevät pääsääntöisesti varsinaiseen eläkeikään saakka.

Kehityskeskustelujen käynnin osalta tavoite on 100 %. Koko henkilöstön tasolla kehityskeskustelut toteutuivat 80,9 prosenttisesti.

Henkilöstön ikärakenne on säilynyt lähes ennallaan. Huolestuttavaa on alle 35 vuotiaiden osuus henkilöstöstä eli vain 11,7 %.

Tarkastuslautakunta toteaa ikäohjelman ja muiden toimenpiteiden vaikuttamisen ikärakenteen parantamiseen, niin että nuoret kokisivat kaupungin houkuttelevana työnantajana.

Tarkastuslautakunta haluaa omalta osaltaan kiittää henkilöstöä tehdystä työstä ja sitoutumisesta talousarvioon.

5 YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa yleisarvionaan, että valtuuston kaupungin toiminnoille asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena hyvin. Suuret investoinnit ovat vaikuttaneet ja tulevat vaikuttamaan Iisalmen kaupungin talouteen poistojen kautta merkittävästi.

Saamiemme tietojen mukaan vuosien 2019 ja 2020 valtionosuudet turvaavat Iisalmen kaupungin suunnitelmien mukaisen talouden pidon.

Kaupungin taseessa oli 31.12.2017 kumulatiivista ylijäämää 9,4 milj. euroa, joten ylijäämien siirron jälkeen taseessa on 31.12.2018 kumulatiivista ylijäämää 11, 2 milj. euroa.

Kuntalain 110 §:n mukaista talouden tasapainottamistarvetta ei tällä hetkellä ole. Valtiontalouden kiristymisen entisestään edellyttää jatkuvia ponnisteluja konsernin toiminnan tehokkuuden parantamiseksi. Tämä vaatii edelleen mm. tehokkuutta kuvaavien mittarien ja tunnuslukujen kehittämistyön jatkamista.

Kuntalaissa sidonnaisuuksien seuranta on tarkastuslautakunnan tehtävä.

Yhteenveto aloitteiden käsittelystä on esitetty huhtikuun 2019 kaupunginvaltuuston kokouksessa.

Strategioiden, talousarvion ja tilinpäätöksen yhteensopivuus on parantunut, mutta siinä on edelleen kehitettävää.

Tarkastuslautakunta esittää, että riskikartoitukset esitettäisiin toimialakohtaisesti myös tilinpäätöksessä.

Kaupungin pitkäjänteistä elinkeinojen kehittämistä sekä toimenpiteitä työttömyyden vähentämiseksi on syytä jatkaa ja tehostaa.

Kaupungin maksuvalmius oli vuoden vaihteessa hyvä, mikä riittää laskennallisesti 62 päivän menoihin. Konsernin maksuvalmius oli vuoden vaihteessa myös hyvä, mikä riittää laskennallisesti 59 päivän menoihin.

Konsernin lainanhoitokatteen tunnusluku oli tilinpäätöksessä 1 eli tyydyttävä. Konsernin lainanhoitokate oli laskenut yhden yksikön verran. Mikäli tunnusluvun arvo olisi yli 2, olisi se hyvä. Konsernitaseen mukaan lainamäärä/asukas on 5142 (edellisenä vuonna 4601) euroa/asukas.

Tarkastuslautakunta toteaa, investointihankkeiden kustannusten ennakkoinnin olevan vaikeaa, koska joudutaan hakemaan lisämäärärahaa.

Tarkastuslautakunta on huolissaan korjausvelan suuruudesta ja kasvusta.

Tarkastuslautakunta huomauttaa toimitilastrategian keskeneräisyydestä.

6 ALLEKIRJOITUKSET

Iisalmessa 27.5.2019

IISALMEN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Kirsti Puurunen
Puheenjohtaja

Jouko Tossavainen
Varapuheenjohtaja

Seppo Halonen
Jäsen

Juha Hänninen
Jäsen

Keijo Halonen
Jäsen

Leena Vaarasuo
Jäsen

Senni Martikainen
Jäsen